

'Mijn vorm is mijn familie'

De jonge theatermaker Ilay den Boer wil zes voorstellingen over zijn Joodse familie maken. Aflevering 1, *Eet smakelijk*, werd meteen geselecteerd voor het Theaterfestival.

SIMON VAN DEN BERG

Met zijn eerste eigen voorstelling *Eet smakelijk* werd hij meteen geselecteerd voor het Vlaamse Theaterfestival. De jonge theatermaker Ilay den Boer (Jeruzalem, 1986) is er nog een beetje beduusd van. En dan is *Eet smakelijk* ook nog eens een hyperpersoonlijk project, politiek geladen en met een bijzondere setting: een voorstelling aan een eettafel. *Eet smakelijk* is vanaf morgen als speciale Vlaamse keuze ook op het Nederlands Theaterfestival te zien. "Ik gebruik mijn familie als middel om het over de situatie in Israël te hebben."

Met twintig mensen zit je aan tafel. Den Boer stelt zich persoonlijk aan iedereen voor. Hij neemt ons mee naar de feestmaaltijd na zijn eigen bar mitzwa in Jeruzalem. Toeschouwers krijgen de rollen van ooms, grootmoeders en andere familie. Den Boer vertelt over zijn moeder, haar beslissing om na de geboorte van haar zoon naar Nederland te vertrekken en zijn eigen beslissing om zijn bar mitzwa – de rituele overgang van jongen naar man – in Jeruzalem te vieren, zijn moeizame verhouding met zijn geboorteland en het politieke mijnenveld waar je in belandt als je het over de problemen in het Midden-Oosten wilt hebben.

"Het is fijn te merken dat alle aandacht die bij zo'n festival hoort, gaat over de thematiek en niet over mijn prestaties," zegt Den Boer op een bankje in zonnig Brussel, waar *Eet smakelijk* deze week te zien is. "Ik probeer in de voorstelling een bepaalde onmacht uit te drukken van een jong mens die een identiteit moet ontwikkelen. Oordelen is makkelijk. Ik wil laten zien hoe complex het is."

En met succes. De voorstelling, begonnen als werkplaatsproductie bij het Huis van Bourgondië in Maastricht, werd opgepikt, eerst als

randprogramma bij *Mightysociety6*, toen door verschillende festivals, daarna was er de selectie voor het Vlaamse Theaterfestival en inmiddels liggen er uitnodigingen de voorstelling te spelen in Duitsland.

"Dat is natuurlijk enorm eervol. Toen ik werd geselecteerd, was ik erg in de war. Ik dacht eerst dat ik tussen Johan Simons en Ivo van Hove zou staan, want dat associeerde ik met Het Theaterfestival. Toen ik de rest van de selectie zag, begreep ik het beter. De Vlaamse jury heeft een specifiek inhoudelijk verhaal willen vertellen. De Nederlandse jury keek meer naar vakmatigheid."

Zijn moeder was betrokken bij het project, hoewel zij ook het onderwerp is. "Het is minder pijnlijk dan het misschien lijkt te zijn. Ik gebruik mijn familie als vorm, als middel om het over iets anders te hebben. Ze worden personages die niet zo veel meer te maken hebben met de echte mensen. Niet alles wat ik vertel is waar. Maar ik wil een denkproces op gang krijgen. Hoe het is om een persoon te zijn binnen die ingewikkelde politieke situatie."

"Elke avond is anders. Mijn verhaal is hetzelfde, maar op een gegeven moment ga ik in gesprek met het publiek. Dat is een cruciaal moment, want het publiek zorgt voor de sfeer van de avond. Het kan extreme wendingen krijgen – een vader kreeg een keer tijdens de voorstelling ontzettende ruzie met zijn dochter over de thematiek – maar meestal gaat het heel gemakkelijk. Dat komt door het samen eten, doordat ik mensen vraag om een aantal handelingen te doen, wijn in te schenken of een brief voor te lezen. Zo ontstaat een open sfeer."

Alsof het al niet bijzonder genoeg is om met je eerste voorstelling zoveel lof te oogsten, is Den Boer eigenlijk autodidact. "Ik heb twee jaar de opleiding Theaterdocent gedaan, maar dat was het niet voor mij. Ik heb lang in Frascati en de Brakke Grond gewerkt, en achter de bar in de Blincker. Daar zag ik wel vier of vijf voorstellingen per week. *Discordia* en 't Barre Land leerden me veel over toneelspeel. *Mightysociety2* van Eric de Vroedt was een eyeopener op het gebied van engagement: dat je wat je in de krant leest zo direct op het toneel kunt

zetten."

"Tegelijkertijd werkte ik met Lucas de Man en zijn stichting Nieuwe Helden. Wij willen allebei fictie in de realiteit injecteren en op die manier ontregelen en mensen aan het denken zetten. Zo kwam ik op dit plan, om iets te maken met mijn achtergrond, mijn familie en identiteit. In het begin was het heel ongericht. Toen kwam ik op het idee er een reeks van te maken: zes voorstellingen over mijn familie met als titel *Het beloofde feest. Eet smakelijk* over mijn moeder, op Festival Over het IJ maakte ik afgelopen zomer *Janken en schieten* over mijn oma. Mijn opa, vader, broertje en ikzelf komen de komende twee seizoenen aan de beurt."

"Maar ik heb ook een lijstje met droomstukken die ik graag zou regisseren: *Ghetto* van Joshua Sobol of *Ajax* van Sophokles. Op een gegeven moment zal ik wel stoppen met egodocumenten."

Te zien 4 t/m 6/9 in de Brakke Grond. www.tf.nl en www.huisvanbourgondie.nl.

'Niet alles wat ik vertel is waar, het denkproces moet op gang komen'

'Gesprek met publiek is cruciaal, kan extreme wendingen krijgen'

Ilay den Boertijdens Eet smakelijk: 'Op een gegeven moment zal ik wel stoppen met egodocumenten.'